

Landstingsstyrelsens
forskningsberedning och
arbetsutskott

Projekt för att stärka det verksamhetsintegrerade lärandets kvalitet och forskningsanknytning (UKF i VIL)

Enligt överenskommelse mellan Stockholms läns landsting (SLL) och Karolinska Institutet (KI) är parterna överens om att vidareutveckla det verksamhetsintegrerade lärandets kvalitet och forskningsanknytning i det nya regionala ALF-avtalet. Mot den bakgrunden har en gemensam KI/SLL projektgrupp tillsatts. Projektgruppens direktiv anmäls härmed till landstingsstyrelsens forskningsberedning och arbetsutskott för kännedom.

Det nuvarande avtalet om läkarutbildning och forskning (centralt ALF-avtal) mellan staten och landsting med universitetssjukhus upphör den 31 december 2014. Ett nytt centralt ALF-avtal har därför förhandlats under 2014 som enligt nuvarande tidplan avses vara färdigt i september 2014. Det centrala ALF-avtalet ska sedermera kompletteras med så kallade regionala ALF-avtal som förhandlas mellan landstinget och den medicinska fakultet som ansvarar för läkarutbildningen. I Stockholm ingår Stockholms läns landsting och Karolinska Institutet ett regionalt ALF-avtal om läkarutbildning och forskning.

Projektgruppens uppdrag är att utarbeta en gemensam målbild och handlingsplan för hur KI/SLL, i nära samarbete med övriga berörda lärosäten inom Stockholms län, kan stärka de strukturella förutsättningarna för UKF i VIL inom utbildningsprogram på grundnivå och avancerad nivå inom områdena medicin och hälsa. Arbetet ska samordnas med utformningen av Framtidens hälso- och sjukvård (FHS) och det kommande regionala ALF-avtalet (KI/SLL) vilket bl.a. skall definiera kriterier för universitetssjukvården inom Stockholms län i enlighet med det kommande nationella ALF-avtalet. Sammanfattningsvis ska det kommande regionala ALF-avtalet ange hur VIL ska organiseras, ledas, finansieras och utvärderas från den 1 januari 2015.

FoUU-samverkan

Projekt för att stärka det verksamhetsintegrerade lärandets kvalitet och forskningsanknytning (UKF i VIL)

Uppdrag till projektgrupp under Ledningsgruppen KI/SLL.

Bakgrund

Det verksamhetsintegrerade lärandet (VIL) i hälso- och sjukvårdens verksamheter är viktiga delar av akademisk utbildning inom medicin och hälsa vid Karolinska Institutet (KI) och de tre enskilda högskolorna i Stockholms län. VIL är ett samlingsbegrepp för de pedagogiska modeller som bygger på samverkan och integrering mellan högre utbildning och arbetsliv. VIL kan ske i form av verksamhetsförlagd utbildning (VFU), studiebesök, auskultation, hospitering eller fältstudier inom öppen och sluten hälso- och sjukvård, omsorg eller annan relevant verksamhet.

KI har Sveriges bredaste utbildningsutbud inom medicin och hälsa och ansvarar för cirka 75 % av utbildningen på grundnivå och avancerad nivå inom Stockholms län. Flertalet utbildningsprogram leder till en yrkesexamen eller en påbyggnadsutbildning och ger möjligheter till en anställning inom hälso- och sjukvården.

I mars 2013 initierade KI:s rektor en styrelseövergripande utredning om hur KI långsiktigt kan skapa förutsättningar för ett starkt och berikande samband mellan forskning och utbildning för att uppnå en mycket hög kvalitet i utbildning på grundnivå och avancerad nivå. I rapporten om utbildningens kvalitet och forskningsanknytning (UKF)¹ presenteras prioriterade utvecklingsområden och förslag på kortsiktiga och långsiktiga åtgärder som ska integreras i utvecklingsarbetet i enlighet med KI:s Strategi 2018.

Ett av UKF-utredningens prioriterade utvecklingsområden är den kliniska utbildningens kvalitet och forskningsanknytning. I mars 2014 beslutade Ledningsgruppen KI/SLL att ge prorektor Kerstin Tham (KI) och personaldirektör Maria Englund (SLL) i uppdrag att formulera direktiv till ett projekt som får i uppdrag att utarbeta en gemensam målbild och handlingsplan för att stärka UKF i VIL inom Stockholms län.

Projektet ska ha sin utgångspunkt i UKF-utredningen och SLL:s slutrapport för projekt inom huvudområdet Kompetensförsörjning och Utbildning (HSF: 2014-02-03) inom ramen för Programkontoret för Framtidens Hälso- och sjukvård (FHS). Projektet ska även förhålla sig till och använda sig av befintliga styrdokument, etablerade grupperingar samt pågående utvecklingsprojekt och processer.

¹ Möjligheternas KI – Utredning om utbildningens kvalitet och forskningsanknytning, 2014-02-04

Projektets övergripande syfte: Att utarbeta en gemensam målbild och handlingsplan för hur KI/SLL, i nära samarbete med övriga berörda lärosäten inom Stockholms län, kan stärka de strukturella förutsättningarna för UKF i VIL inom utbildningsprogram på grundnivå och avancerad nivå inom områdena medicin och hälsa. Arbetet ska samordnas med utformningen av FHS och det kommande regionala ALF-avtalet (KI/SLL) vilket bl a skall definiera kriterier för universitetssjukvården inom Stockholms län i enlighet med det kommande nationella ALF-avtalet (1 januari 2015).

Projektets utgångspunkter

Mål för VIL

För att stärka förutsättningarna för VIL behövs en gemensam målbild.

Målet för KI:s utbildning (Strategi 2018) är att: "KI:s utbildningar är forskningsanknutna, ger ett vetenskapligt förhållningssätt och är forskningsförberedande. De ger bästa möjliga förutsättningar för att både arbeta inom, leda och kontinuerligt utveckla verksamhet i samverkan med andra professioner". I högskoleförordningens bilaga 2: Examensordning, anges vilka examina som kan avläggas på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå samt vilka krav som ska uppfyllas för respektive examen (examensbeskrivning). I beskrivningen anges utbildningens omfattning och mål (examensmål). Utbildningsmoment förlagda till vårdens verksamheter ska vara målstyrda och utgå från de nationella examensmålen nedbrutna i mer detaljerade kurs- och momentmål med tydliga bedömningskriterier. I projektet används begreppet VIL istället för VFU, för att betona betydelsen av att integrera teoretiska kunskaper, kliniska färdigheter och förhållningssätt. Därmed är det möjligt att skapa förutsättningar för att studenterna ska uppnå målen för en akademisk yrkesexamen.

VIL i FHS

VIL behöver svara mot framtidens utmaningar och kompetensbehov inom hälso- och sjukvården men även inom forskning och utbildning.

Stora framsteg inom det medicintekniska området de senaste decennierna har lett till att Sverige, liksom många andra länder, har utvecklat en specialiserad sjukvård av hög kvalitet. Utmaningarna inom FHS handlar bland annat om att förstärka patientsäkerheten, det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet, det interprofessionella samarbetet och helhetssynen på individen. Denna utveckling innebär både utmaningar och möjligheter för framtidens utbildning inom medicin och hälsa. Arenorna för VIL behöver på ett tydligare sätt motsvara de krav som ställs för att uppfylla lärandemålen och framtidens kompetensbehov inom hälso- och sjukvården och akademien.

Strukturella förutsättningar för VIL

Förutsättningarna för UKF och interprofessionellt lärande i VIL behöver stärkas och arenorna för VIL behöver finnas både i och utanför universitetssjukvården men inom ett sammanhållet system.

Det ställs allt högre krav på logistik och samordning av VIL-placeringar, VIL-kurser och lärandemål. Studenterna behöver träna att arbeta i interprofessionella team inom mer komplexa vårdverksamheter och det finns behov av att bygga upp fler och koncentrerade "akademiska" miljöer inom dessa områden.

Den pågående utvecklingen inom hälso- och sjukvården har under de senaste åren lett till förändringar av arenorna för VIL. Exempel på detta är en förskjutning av VIL mot mer öppna vårdformer såsom t ex de akademiska vårdcentralerna (AVC) och de vårdcentraler som ingår i deras nätverk (AVC-nätverk). VIL inom öppna vårdformer är särskilt angeläget för att studenterna ska lära sig att arbeta evidensbaserat i interprofessionella team inom vården av patienter med folksjukdomar och kroniska tillstånd. Akutsjukvården utgör en viktig arena för VIL och är särskilt lämplig för träning av diagnostik, bedömning och handläggning av akuta tillstånd. Även här behöver modeller för VIL vidareutvecklas.

Idag utgör universitetssjukhuset och övriga akutsjukhus tillsammans den största arenan för VIL. Dock behöver VIL genomföras inom olika arenor och miljöer där de patientnära miljöerna utgör basen för samtliga berörda studenter och i särskilt anpassade vårdmiljöer för träning av interprofessionella kompetenser (KUA/KUM). Även andra vårdliknande miljöer i form av virtuella och reella patientsimuleringsmiljöer, kliniska träningscentrum och det planerade kliniska anatomicentrumet kan utgöra värdefulla komplement. Behovet av samarbeten mellan olika vårdnivåer och verksamheter inom VIL behöver tydliggöras, liksom den roll som universitetssjukvården ska ha för att bidra till UKF i VIL inom hela hälso- och sjukvårdssystemet. Detta stämmer väl överens med resultatet från en workshop med nyckelpersoner inom VFU som genomfördes inom ramen för UKF-utredningen² och som sammanfattar vad som kännetecknar VIL som är forskningsanknuten och håller en mycket hög kvalitet.

Ett nytt avtal om läkarutbildning och forskning (ALF) är under förhandling på den nationella nivån och ska kompletteras med regionala avtal. Den gemensamma ambitionen för KI/SLL är att i det nya regionala ALF-avtalet ta ytterligare steg mot att vidareutveckla universitetssjukvården i syfte att därigenom bland annat integrera nya behandlingsmetoder och nya former för sjukvård till nytta för patienten.

Sammanfattningsvis ska det kommande regionala ALF-avtalet ange hur VIL ska organiseras, ledas, finansieras och utvärderas från den 1 januari 2015. VIL inom universitetssjukvården kännetecknas av att lärandet sker i miljöer som har: 1) en kritisk massa av lärare med förenade anställningar/adjungeringar och god vetenskaplig, pedagogisk och professionell kompetens, 2) en kritisk massa av studenter på olika nivåer och inom olika utbildningsprogram, 3) nära samarbete

² Bilaga 5 i UKF-rapporten

mellan lärosäte/institution/klinik inom både forskning och utbildning, 4) kliniska handledare med god klinisk och pedagogisk kompetens, 5) relevant patientunderlag i relation till lärandemålen, 6) evidensbaserad vård med hög kvalitet, 7) god informations- och kommunikationsteknologi (IKT) som understödjer VIL.

Alla vårdverksamheter som är involverade i VIL ska ha en nära anknytning till universitetssjukvården och tillhöra ett sammanhållet system/nätverk med samarbeten mellan akademi och vård inom VIL. Ett KI/SLL-gemensamt och sammanhållet system för kontinuerlig kvalitetsuppföljning av VIL ska utvecklas och implementeras.

Huvudfrågeställningar - Projektet syftar till att:

1. Definiera en gemensam målbild – vad kännetecknar VIL som håller en mycket hög kvalitet. Definiera nivåer enligt punkt 1-7 ovan för olika arenor i vården där VIL bedrivs i framtidens hälso- och sjukvård.
2. Utforma en optimal och sammanhållen modell för organisation, ledning, finansiering och kvalitetsutvärdering av VIL, inom universitetssjukvården och anknutna vårdverksamheter, som säkerställer UKF i VIL och samverkan mellan akademi och vård.
3. Skapa strukturella förutsättningar för lärares och handledares anställningar, forskningsanknytning och kompetensutveckling (professionellt, pedagogiskt och vetenskapligt).
4. Skapa lärandemiljöer med en god IKT-infrastruktur som understödjer en effektiv logisk planering, samverkan och genomförande av VIL.
5. Ta hänsyn till att den framtida dimensioneringen, styrningen och samordningen av VIL ska utgå från det kompetensförsörjningsbehov som finns inom den framtida hälso- och sjukvården.

Genomförande av projektet

Projektgruppen inleder arbetet med att besvara frågeställning 1 och 2 (delvis). Gruppen ska samråda med den projektgrupp som har i uppdrag att utarbeta kriterier för hur universitetssjukvården ska kunna prövas för certifiering/ackreditering. Nyckelpersoner och befintliga grupperingar som har expertkompetens inom området används som referenspersoner/grupper.

Projektgruppen formulerar därefter en detaljerad projektplan som på ett tydligt sätt utgår från direktivet, den gemensamma målbilden och projektets frågeställningar. Projektgruppen identifierar vilka befintliga grupper, enheter eller nyckelpersoner som ansvarar för olika frågor och delprojekt och följer kontinuerligt upp det fortsatta arbetet. Projektet ska utgå från tidigare utvärderingar, utredningar, tillgänglig information och befintlig kunskap.

Tidsplan

En löpande avrapportering ska ske i Ledningsgruppen KI/SLL. En slutrapport lämnas till ledningsgruppen senast den 19 december 2014.

Projektgrupp

Kerstin Tham, prorektor, KI, sammankallande

Maria Englund, personaldirektör, SLL

Jan-Olov Höög, dekanus för utbildning, KI

Lena Tell, avdelningschef, utbildning och kompetensförsörjning, SLL

Anna Kiessling, universitetslektor, KI

Kristina Gemzell Danielsson, utbildningsansvarig, Karolinska Universitetssjukhuset

Claes-Olov Fälth, projektsamordnare, KI

Projektsamordnare, Karolinska Universitetssjukhuset

Representant för de enskilda högskolorna i Stockholms län (etapp 2)

Referensgrupper

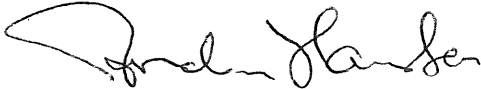
Utbildningsstyrelsen (US), KI (beredningsgrupper/arbetsgrupper inom US)

Ledningsgruppen Centrum för Klinisk Utbildning (CKU)

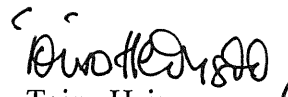
Styrgruppen för Akademiska Vårdcentraler (AVC)

SLL:s utbildnings- och kompetensråd (UKR)

För Ledningsgruppen KI/SLL

Anders Hamsten
Rektor

Toivo Heinsoo
Landstingsdirektör